

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту

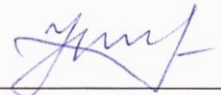
Зав. каф. ЕУАМЕ Соколяк Т.В.
(підпис)

« 04 » листопада 2022 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО
РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА
(НА МАТЕРАЛАХ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА
МЕЛІОРАЦІЇ ТА РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА У ЧЕРКАСЬКІЙ
ОБЛАСТІ)**

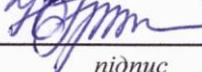
Виконав: Іванько В. М.

підпис

Керівник: д.е.н., професор Соколяк Т.В.

підпис

Рецензент: д.е.н., професор Гринчук Ю.С.

підпис

Я, Іванько Віктор Михайлович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2022

АНОТАЦІЯ

Іванько Віктор Михайлович. Формування та реалізація державної політики щодо розвитку рибного господарства (на матеріалах управління державного агентства меліорації та рибного господарства у Черкаській області).

Досліджено. теоретико-методологічні засади формування та реалізації державної політики її поняття, зміст, структура та механізми. Вивчено нормативно-правове забезпечення розвитку рибного господарства в Україні; оцінено стан та тенденції розвитку аквакультури в Україні. Проаналізовано державну політику розвитку рибного господарства та діяльність Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Черкаській області; визначено проблеми розвитку галузі.

Використано методичні підходи, методи: теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу для уточнення понятійно-категоріального апарату та змістового визначення понять «державна політика», «публічна політика»; історично-логічний метод етапи формування системи державної політики, зміна її моделей; методи компаративного та структурно-функціонального аналізу для дослідження особливостей державної політики розвитку рибного господарства в Україні; узагальнення – при вивченні міжнародних практик формування та реалізації державної політики розвитку рибного господарства; аналітично-експертні методи та ін.

Виявлено, що, найбільш вживаною є типологізація державної політики, яка представлена чотирма групами: дистрибутивна, редистрибутивна, регуляторна та констит'юентна. Основними її складовими є: інституційна (державна, органи державної влади, політичні партії), нормативна (норми, положення, державні програми) й матеріальна (засоби для реалізації поставленої мети), а також рівні здійснення – місцевий, регіональний, загальнодержавний, міжнародний. Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Черкаській області, незважаючи на карантинні обмежувальні заходи, пов'язані з пандемією COVID-2019, зменшенням бюджетних асигнувань та витрат на виконання бюджетних програм, усвідомлюючи роль рибного господарства, як важливого складника продовольчої безпеки України та світу в цілому, протягом досліджуваного періоду діяла професійно і злагоджено. Завдяки ефективним управлінським рішенням зуміла утримати галузь від кризи.

Зроблено висновок, що на сьогодні, залишається нормативно не врегульованим розвиток рибицтва і України а отже, недостатньо ефективним, створює додаткові регуляторні бар'єри для суб'єктів господарювання, призводить до нерівного доступу до спільного обмеженого ресурсу та нераціонального використання водних ресурсів і біоресурсів. А тому державна політика щодо розвитку рибицтва потребує реформування та оновленого підходу до регулювання сфери. Зокрема, вона має бути спрямована на нормативно-правове регулювання галузі в умовах аквакультури. Для того, аби підтримувати обсяги запасів у безпечних біологічних межах для різних акваторій серед пріоритетних заходів мають бути розроблені та імплементації багаторічних планів управління водними біоресурсами та планів відновлення рибних запасів в Україні. У цих планах мають бути зафіксованими максимальні обсяги допустимого вилову та цілу низку технічних заходів з урахуванням особливостей кожного виду біоресурсів та рибних господарств, під впливом яких вони перебувають, а також оцінкою економічних наслідків таких заходів.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні державної політики та розробці стратегії розвитку рибицтва на місцевому, регіональному та державному рівнях

Кваліфікаційна робота магістра містить 100 сторінок, 15 таблиць, 19 рисунків, список використаних джерел із 59 найменувань, 1 додаток.

Ключові слова: державна політика, продовольча безпека, аквакультура, регуляторні бар'єри, рибне господарство.

ANNOTATION

Ivanko Viktor. Formation and implementation of state policy on the fisheries' development (based on the materials of the Department of State agency for Land reclamation and Fisheries in Cherkassy region).

It has been investigated theoretical and methodological foundations of the formation and implementation of state policy, its concept, content, structure and mechanisms. The regulatory and legal support for the fisheries' development in Ukraine; assessed the state and trends of aquaculture development in Ukraine. The state policy of fisheries development and the activities of the Department of the State Agency for Land Reclamation and Fisheries in the Cherkasy Region were analyzed; the problems of the development of the industry are defined.

It has been revealed that the typology of state policy, which is represented by four groups, is the most used: distributive, redistributive, regulatory and constitutive. Its main components are: institutional (the state, state authorities, political parties), normative (norms, regulations, state programs) and material (means to realize the set goal), as well as levels of implementation - local, regional, national, international. The Department of the State Agency for Land Reclamation and Fisheries in Cherkasy Oblast, despite the restrictive quarantine measures associated with the COVID-2019 pandemic, the reduction of budget allocations and costs for the implementation of budget programs, realizing the role of fisheries as an important component of food security of Ukraine and the world in in general, during the investigated period, it acted professionally and harmoniously. Due to effective management decisions, the industry managed to keep from the crisis.

It has been concluded that today, the development of fish farming in Ukraine remains unregulated and therefore not effective enough, creates additional regulatory barriers for business entities, leads to unequal access to a common limited resource and irrational use of water resources and biological resources. And that is why the state policy on the development of fish farming needs reform and a renewed approach to the regulation of the sphere. In particular, it should be aimed at regulatory and legal regulation of the industry in terms of aquaculture. In order to maintain stocks within safe biological limits for various water areas, among the priority measures should be the development and implementation of long-term plans for the management of aquatic biological resources and plans for the restoration of fish stocks in Ukraine. In these plans, the maximum volumes of allowable catch and a whole series of technical measures should be fixed, taking into account the characteristics of each type of biological resources and fisheries, under the influence of which they are, as well as an assessment of the economic consequences of such measures.

The results can be used in the formation of state policy and the development of a strategy for the development of fish farming at the local, regional and state levels.

The master's qualification work contains 100 pages, 15 tables, 19 figures, a list of used sources from 59 items, 1 appendix.

Key words: state policy, food security, aquaculture, regulatory barriers, fisheries.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА	8
1.1. Теоретичні основи державної політики: поняття, зміст, структура	8
1.2. Механізм і моделі формування й реалізації державної політики	17
1.3. Нормативно-правове забезпечення розвитку рибного господарства в Україні	25
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ	34
2.1. Загальна характеристика діяльності Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Черкаській області	34
2.2. Оцінка стану та тенденцій розвитку аквакультури в Україні	50
2.3. Аналіз державної політики розвитку рибного господарства, її інструментів	59
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА	71
3.1. Політика сталого розвитку рибництва в ЄС: кращі практики для України	71
3.2. Пріоритетні напрями підвищення ефективності рибоохоронної діяльності	81
3.3. Підвищення ефективності державної політики щодо розвитку рибного господарства	85
Висновки до розділу 3	89
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	94
ДОДАТКИ	100

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. 3-тє вид., перероб., доп. К.: Либідь, 2009. 480 с.
2. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). За наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
3. Скочиляс Л., Шиманова О., Парійчук-Брухаль Р. Політологія: навч-метод. посібник. Л. : ПП Сорока Т. Б., 2014. 192 с.
4. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки. URL: [https://arm.naiiu.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/lec/lec2.html](https://arm.naiiu.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/lec/lec2.html).
5. Воронянський О.В., Зайончковський Ю.В., Романова С.С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ»: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків, ХНУБА, 2021. 212 с.
6. Воронянський, О. В. Політична трансформація в контексті проблеми перерозподілу ресурсів. Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. 2012. № 1007, вип. 20. С. 51– 57.
7. Державна політика : підручник. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. . К. : НАДУ, 2014. . 448 с.
8. Данн В. Н. Державна політика: вступ до аналізу : підруч. для ВНЗ; пер. з англ. Г. Є. Краснокутського ; наук. ред. М. О. Баймуратов. Одеса : АО БАХВА, 2005. 504 с.
9. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки. К. : Основи, 2003. 510 с
10. Андріяш В. І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2013. № 9. URL : <https://goo.gl/aLu3RG>.
11. Романов В. Є., Рудік О. М., Брус Т. М. Державна політика: аналіз та механізми її впровадження. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2003. 72 с.
12. Лаврук О. В. Сутність поняття державної політики. Університетські наукові записки, 2018, № 67-68, с. 254-263.

13.Пухкал О. Г., Гомоляко О. В. Публічна та державна політика: єдність та відмінності. Інвестиції: практика та досвід № 24.2017.С. 106- 112.

14.Телешун С.О. та ін. Основи публічної політики та управління: навч. посіб. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. політ. аналітики і прогнозування. К.: НАДУ, 2011. 312 с.

15.Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. О. Дем'янчук. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. 549 с.

16.Дем'янчук О. "Державна політика" та "публічна політика": варіант перехідного періоду. Наукові записки. Національний університет "Києво-Могилянська академія". К.: Національний університет "Києво-Могилянська академія", 2000. Т.18: Політичні науки. С. 31—36.

17.Титаренко Т. Г. Поняття та сутність і зміст державної політики регулювання земельних відносин в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2015.URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=873>.

18.Валевський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження : [монографія]. Київ: НІСД, 2001. 242 с.

19.Волинець С. С. Щодо визначення поняття «державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства» . Аспекти публічного управління. 2018. Т. 6. № 6-7. С. 54-63.

20.Палагнюк Ю. В. «Державна політика» та «публічна політика»: теоретичний аспект. URL: <http://official.chdu.edu.ua/article/viewFile/97968/93288>.

21.Романов В. Є., Рудік О. М., Брус Т. М. Державна політика: аналіз та механізми її впровадження. Дніпропетр. : ДРІДУ НАДУ, 2003. 72 с.

22.Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Луганськ: вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2013. 216 с.

23.Кондратюк Т.В. Концептуальні моделі як відображення різних аспектів державної управлінської політики. Науковий вісник академії муніципального права №1. 2012. С. 128-136.

24.Розенфельд, Реймонд А. Лекції з державної політики.URL: <https://ipas.org.ua/old/doc/tr-2002-2.pdf>.

25.Васильє А. Конвергенція моделей реалізації державної політики, спрямованої на молодь. Публічне управління: теорія та практика. 2013. № 3.С.205-209.

26.Фесун Т. П. Рибне господарство: традиції та інновації. Вітчизняний та світовий досвід: наук.-допом. бібліогр. покажч.; Нац. ун-т харч. технол., Наук.-техн. б-ка. Київ, 2021. 221 с.

27.Зелена книга аналіз рибної галузі України. URL: https://cdn.regulation.gov.ua/25/f6/76/71/regulation.gov.ua_GB_fish.pdf.

28.Про аквакультуру: Закон України від 18 вересня 2012 року №5293-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 43. С. 2285–2303.

29.Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 8 липня 2011 року № 3677-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 17. С. 734–764.

30.Водний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

31.Земельний кодекс України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

32.Проект наказу Мінагрополітики України "Про затвердження зон аквакультури (рибництва) та рибопродуктивності по регіонах України" від 27 листопада 2012. URL: <https://minagro.gov.ua/npa/proekt-nakazu-minagropolitiki-ukraini-pro-zatverdzhennya-zon-akvakulturi-ribnitstva-ta-riboproduktivnosti-po-regionakh-ukraini>

33.Вдовенко Н.М. Нормативно-правове регулювання господарської діяльності у сфері аквакультури. Економічний форум. 2014. № 4.С.102-105.

34.Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. № 420 «Про затвердження Типового договору оренди водного об'єкта». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/420-2013-%D0%BF#Text>.

35.Про Концепцію розвитку рибного господарства України: Постанова Верховної Ради України від 13 липня 2000 р. № 1885-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. –№ 41 (13 жовтня). С. 824.

36.Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку галузі рибного господарства України на період до 2023 року» від 19.03.2019 р. URL: http://kv.darg.gov.ua/_proekt_rozporjadzhennja_0_0_0_652_1.html.

37.Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 07.07.2012 № 414 «Про затвердження Порядку штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання».URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1270-12#Text>.

38.Бюрократія та відсутність стратегії: в Агрокомітеті заговорили про реформу рибного господарства. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/burokratia-ta-vidsutnist-strategii-v-agrokomiteti-zagovorili-pro-reformu-ribnogo-gospodarstva>.

39.Основні показники роботи ДАРГ за 2019 рік — http://darg.gov.ua/_publichnij_zvit_derzhavnogo_0_0_0_9463_1.html.

40.Огляд виробництва продукції аквакультури в Україні за даними статистичної форми 1а-риба (річна) за 2019 рік. URL: http://darg.gov.ua/files/15/02_26_akva.pdf.

41.Огляд виробництва продукції аквакультури в Україні за даними статистичної форми 1а-риба (річна) за 2020 рік. URL: https://darg.gov.ua/files/18/06_09_ryba.pdf.

42.Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.12.2013 р. № 742. «Про затвердження Порядку розроблення паспорта рибогосподарської технологічної водойми». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-1.4>

43.Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 19.06.2012 р. № 362. «Про затвердження спеціальних форм первинної документації для суб'єктів рибного господарства в галузі аквакультури». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1126-12>.

44.Закон України «Про оренду землі». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 46-47, ст.280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

45.Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Типового договору оренди землі» від 03.03.2004 р.№220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2021-%D0%BF#Text>.

46.Постанова Кабінету міністрів України від 30.09.2015 р. № 981 «Про затвердження типових договорів користування на умовах оренди частиною рибогосподарського водного об'єкта, акваторією (водним простором) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України для цілей аквакультури». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981-2015-%D0%BF#Text>.

47.Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 48, ст.483. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.

48.Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 47, ст.532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text>.

49.Закон України «Про оренду державного та комунального майна». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 4, ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>.

50.Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.03.2013 р. № 99 «Про затвердження Порядку розроблення паспорта водного об'єкта». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0775-13#Text>.

51.Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315.

52.Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.

53. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.05.2018 р. № 182 «Про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0676-18#Text>.

54. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/221489___617243.

55. Огляд стану світового рибного господарства (по матеріалах ФАО за 2020 р.). URL: <https://fishindustry.com.ua/oglyad-stanu-svitovogo-ribnogo-gospodarstva-po-materialax-fao-za-2020-r>.

Фесенко О. О. Євроінтеграція України у секторі рибальства та аквакультури: можливі варіанти, загрози і переваги. Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 9-10(1). - С. 83-86 2013. № 9–10(1) С. 83–86.

56. EU fisheries control system: URL: https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/rules/enforcing-rules/eu-fisheries-control-system_en.

57. Столярчук Я., Ільницький Д., Войчак Д. Глобальний інфраструктурний розрив в теорії і реаліях агробізнесу України. Міжнародна економічна політика. 2019. № 2(31). С. 120–14

58. Лук'яненко О. Д. Трансформація політики ЄС в секторі рибальства. Вісник Хмельницького університету. економічні науки. 2019. № 4. Т. 3. С. 17–24.

59. Fisheries control. URL: <https://www.eaa-europe.org/topics/fisheriescontro>.